

Адыгэ

100 МАКЪ

Голос адыга

1923-рэ ильэсым
гъэтхапэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

ЮфшIэпIэ чыпIабэ кытышт

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу КъумпIыл Мурат инвестиционнэ проектхэу анахъ гугъэпIэ инхэр зэрарыххэрэм ащыцъу зыгъэпсэфыпIэу «Лэгъонакъэ» инфраструктурэ игъэпсын ичэзыухэм зыщатегушыIэгъэхэ зIукIэ зэхыщэгъ.

Республикэм и Лышъхъэу кызырэхигъэщыгъэмкIэ, лыжэхэмкIэ кызыщачы-хъан альэкIышт гъэпсэфыпIэу «Лэгъонакъэ» мэхъанэшхо иIэшт. Зеклоным хэхъоныгъэ зэраригъэшIыштым имыза-кыоу, Адыгеим зэрэпсаоу иэкономикэ ифэмэ-бжымэшхо ащ кытырихыашт. ЗыгъэпсэфыпIэм юфшIэпIэ чыпIэ мини 2 фэдиз кытышт.

Инвесторым кызырэхигъэщыгъэмкIэ, пшъэдэкIыжыгъэу ыхъырымкIэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Лэгъонакъэ» 2025-рэ ильэсым ыкIэхэм адэжэ кIэшIэгъэ гъоуги 6 ыгъэпсышт, пстэумкIи ахэр километрэ 25-рэ хъуштых. Номер 6042-рэ гъэпсэфыпIэм хэтышт.

Ащ даклоу республикэм ихэбзэ кыулы-кыухэр Урысые Федерацием и Прави-тельствэ иIэпылэгъу хэлъу лъапкъ проектым диштэшт инфраструктурэм тегъэпсыхыгъэ юфыгъохэм язэшIохын ыуж итых.

Адыгэ Республикэм зеклонымкIэ ыкли зыгъэпсэфыпIэхэмкIэ и Комитет итхьа-матэу Былымгъот Ибрахым кызыриуа-гъэмкIэ, корпорациеу «Туризм. РФ» зыфиIорэр игъусэу инфраструктурэ псэуалэхэу зыгъэпсэфыпIэм ищыкIагъэ-хэр рахъухыгъэх, проект юфшIэнхэри маклох.

Дахы икIэу Лэгъонакъэ нэсышт ав-томобиль гъогум изтегъэпсыхъан, чычIэгъэ рыкIуапIэхэмкIэ гъэстыныпхъэ шхуантIэр, псыр, электричествэр нахъ тэрэзэу зэралэIагъэхыаштхэм япхыгъэ юфыгъохэм атегушыIагъэх. 2025-рэ ильэ-сым ыкIэм ехъулIэу псэуалэхэр аухын-хэу мэгугъэх. Мы ильэсым федеральнэ ыкли республикэ бюджетхэм кхахагъэкIы-нышъ, сомэ миллиарди 3,8-рэ фэдиз инфраструктурэм пэуагъэхыашт.

Шъугу къэтэгъэкIыжы: чыопсым икъэухъумэнкIэ хэбзэгъэуцугъэу шыIэр амыукоу, тыкъэзыуцухъэрэ дунаим изытэт зэщамыгъакоу а чыпIэм хэхъо-ныгъэ зэришIыштым пыллыштых. Инве-сторхэми, псэолэшIэхэми а пшъэрылым изэшIохын анаIэ тырагъэтышт. Респу-бликэм ипашэхэм а юфыгъом зэшIохыкIэу фэхъуштыр ренэу кыдальытэ.

**АР-м и Лышъхъэу
ипресс-кыулыкыу**

Адыгеим и Лышъхъэу хоккеистхэм аIукIагъ

ХоккеимкIэ мыекъопэ клубэу «Титан» зыфиIорэм хэтхэмрэ ащ итренерхэмрэ Адыгеим и Лышъхъэу КъумпIыл Мурат аIукIагъ ыкли гушыIэгъу афэхъугъ.

Шъугу къэтэгъэкIыжы: Адыгэ Респу-бликэм и Лышъхъэу «Линие занкIэу» тапэкIэ иIагъэм ильэхъан клубым хэтхэм ащыщхэм республикэм хоккеим хэхъо-ныгъэ зэрэишIышIэрэм, мылылэу унэ зэрэфашIыгъэм апае зэрэфэрэзэхэр кыралогъагъ, тренировкэхэм ыкли зэнэкъокъухэм къыкIолэнэуи кырагъэб-лэгъагъ.

ЗэлукIэгъур Мылылэу унэу «Ошъу-тенэм» шыкIуагъ ыкли хоккеим Адыгеим хэхъоныгъэ шышIыным, Iэпэлэсэнэгъэ зыхэлэ спортсменхэм Iэпылэгъу араты-ным ыкли нэмыкIхэм япхыгъэ юфыгъохэм афэгъэхыгъагъ. Мы зэдэгущыIэгъум хэлэжыгъэ Адыгэ Республикэм физиче-скэ культурэмкIэ ыкли спортымкIэ и Комитет итхьаматэу Дэгужыие Мурат.

«Титаным» гъогу кыкIугъэм ыкли гъэхъагъэу илэхэм афэгъэхыгъэу кы-

Iотагъ Адыгэ Республикэм хоккеимкIэ и Федерацие ипрезидентэу КIыкI Ахъмэд. Ежхэм яшIоигъоныгъэкIэ зыхэхъэгъэхэ клубыр 2016-рэ ильэсым кыщыублагъэу щыл. Ащ кыщегъэжыгъэу республикэм инэмыкI чыпIэхэм тренировкэхэр ашашIыхэу рагъэжыгъагъ. 2020-рэ ильэ-сым мылылэу аренэу «Ошъутенэр» кызызэлухым зэнэкъокъухэмрэ тре-нировкэхэмрэ зычыкIощтхэ чыпIэ клубым илэ хъугъэ.

Непэ Адыгеим команди 7 ил: «Титан 18+», «Титан 40+», «Нартыр», «Трудо-вые резервы», «Салсан», «Динамо 18+», «Динамо 40+». Ахэр зэкIэ ахэлажыгъэ «Ночная лига» зыфиIорэ джэгунхэм. Нэбгырэ 80 фэдиз мэхъух спортсменхэу ахэм ахэтхэр.

Республикэм щыпсэурэ пстэуми хок-кеим пылэмэ зышIоигъоу ахэтхэм джы

мылылэу унэр кызыфагъэфедэн альэ-кIышт. «Ошъутенэм» кIэлэцIыкIу секци-ехэр кыщызэлухыгъэх, спортсмен ныбжыкIи 150-м ехъу ахэм якIуалэ.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу КъумпIыл Мурат кызырэхигъэщыгъэмкIэ, республикэм щыпсэухэрэми ащ ихъа-кIэхэми хоккей ешIаплэр агу рехы, зэрэунагъоу къекIуапIэхэуи кыыхэкIы.

«Щыфхэм зыщатэгъэпсэфынымкIи, фигурнэ катанием, хоккеим апылтынхэмкIи мылылэу унэм ишIогъэишхо къэкIо. КIэлэцIыкIубэ секциехэм къыкIуалэ. Арышъ, мыщ фэдэ ятIонэрэ псэуалгэм ишIын илофыгъо тыхэплэ», — кыIуагъ КъумпIыл Мурат.

(ИкIлэх я 2-рэ нэклиб. ит.)

Адыгеим и Лышхьэ хоккеистхэм алукагъ

Сурэтхэр: М. Гордышов.

(Къау).

Адыгеим и Лышхьэ хоккеистхэм залокэм «любительскэ» заджэхэрэ спортим хэьанхэу кызыхкыгэмкӀэ яупчыгъ. Мыщ къекуаллэрэм инахьбэр аныбжъ икьугъэу конькихэм атеуцагъэх, республикэм апэрэ мылылэр илэ зэхур ары зыкызылауахын, амалэу ялэхэр къагъэлъэгъонхэ залъэкыгъэр.

Джырэ уахътэм диштэрэ псэолъэ дэгъу зэраригъэшлыгъэм пае республикэм и Лышхьэ зэрэфаразэхэр клубым хэтхэм къауагъ ыкӀи Къумпыл Мурат къыратыгъ клубым ыцӀэ зытхэгъэ кофӀтэ хьагъэр. Джащ

фэдэу Адыгеим и Лышхьэ ишлукъафтын икьыдэхын тегъэ-псыхьэгъэ республикэ зэнэкьокъу ильэс къэс зэхашэхэ ашы-нэу спортсменхэм игъоу зэралъэгъурэр къауагъ.

Къумпыл Мурати ащ дыригъэштагъ ыкӀи комитетым пшъэрылъ гъэнэфагъэхэр фишлыгъэх. НэмыкӀ шольпырхэми якомандэхэм зэнэкьокъу ешлэгъухэр адызэхашэхэ ашыным иамали тегушылагъэх.

ШъушӀэным пае: федеральнэ проектэу «Спортыр — цыӀэныгъэм ишапхъ» зыфиӀорэр пхырыщыгъэным къыдилъытэрэ лъэныкъохэм зыкӀэ ащыцӀэу

Мылылэ унэр республикэм щагъэпсыгъ, сомэ миллион 262-рэ фэдиз псэуалъэм пӀулагъ. Комплексэу «Ошутенэм» имылылэ шъоф метрэ 29х60-рэ зэрэхурэр. Трибунэр нӀбгырэ 301-мэ ательытагъ, сӀкьатныгъэ зилэхэми афытегъэпсыхьэгъэ чыплӀэхэр ащ илӀэх. Зэнэкьокъухэр зэхашӀхэмкӀэ, нэмыкӀ шольпырхэм якомандэхэм ягъусэхэу тренировкэхэр зедашын-хэмкӀэ, джащ фэдэу кӀэлъцыкӀу ыкӀи ныбжьыкӀэ зэнэкьокъухэр зэхашӀхэмкӀэ ячыклагъэр экӀлэ ащ къыщыдӀлытагъ.

АР-м и Лышхьэ ипресс-къулыкъу

Сомэ миллиардибл фэдиз пӀулагъ

Республикэм социальнэ-экономикэ хэьоныгъэ езыгъэшлыгът проектхэр зерагъэцӀкӀэхэрэм фӀэгъэхыгъэ зӀуӀлӀэр АР-м и Лышхьэу Къумпыл Мурат зерицагъ. Ащ зыщытегушылагъэхэм ащыцӀ микрорайонэу Михайловым ыкӀыб цыӀэ чыплӀэр зетегъэпсыхьэгъэным фӀэгъэхыгъэ проектым игъэцӀкӀэн зэрӀклӀорэр.

Мыекъуапэ имэрэу Геннадий Митрофановым зэрэхигъэунэфыкӀыгъэмкӀэ, микрорайоным изы лахъэу гектар 14 зӀызы-убытыцым псэуалъэхэр зедистӀтӀэу щагъэпсыхьӀэхэу унашӀо аштагъ. Псэолъэшлыным фӀэгъэ-зэгъэцӀыр зӀфӀшыгъэ лахъэхэлъ обществэу «ОБД» зыфиӀорэр ары. ГъэрӀкӀо илӀоныгъо мазэ ащкӀэ зӀзэгъыныгъэ ащ дашлыгъ. КъызэрэрадзэрэмкӀэ, инвестициехэр сомэ миллиарди 7 фэдиз хуштых.

ПсэолъэшлынымкӀэ цыфхэм яшлӀшӀхэр зерагъэшлагъэх, лӀф-тхъэбзэ зауӀэхэмкӀэ зӀзэгъы-гъэх, проект документациемкӀэ лӀфхэр аухыгъэх. Инвесторыр псэолъэшлыным лӀфшӀлӀхэм мыгъэ афежъэ шлӀоигъу. ФӀтӀэрыбӀэу зэхӀт унӀ 13 мыщ щагъэпсыхьӀэу рахъухъэ. Микрорайонэу зӀты-рагъэпсыхьӀэрэм транспорт, инженер инфраструктурэм ипсэуалъэхэр, банкхэр, аптекахэр, МФЦ-р къытӀэджӀштых.

УнӀхэр зытырашлӀхьащт чы-плӀэхэм ягъэхъазырын джыдӀдӀэм макӀо, бюджет чыфӀэхэр къыз-фагъэфедзӀ, ищыкӀлӀгъэ инфра-структурэр агъэпсы. МикрорайоникӀлӀэм котельнэр, псырыкӀуа-плӀэхэр, псыушыплӀэхэр, фабӀмрӀэ

электроэнергиемрӀэ къэзытыщт псэуалъэхэр щагъэпсыштых.

Щагъухэр зэрӀзӀтырагъэпсы-хьащтхэм, кӀэлъцыкӀу, спорт джӀгуплӀэхэр зерагъэпсыштыхэм, къагъагъэхэр, куандэхэр, чыгъ-хэр зерагъэтысхьащтхэм икьоу ягупшысӀнӀэу, автомобиль гъэу-цуплӀэхэр къыдалъытӀнӀэу, соци-альнэ инфраструктурэм нахъ лъӀэшӀо аналӀэ тырагъэтынӀэу Адыгеим и Лышхьэ пшъэрылъ афишлыгъ. Шъугу къэтӀгъӀкы-жыи Мыекъуапэ икьокӀыплӀэ лъэныкъо нӀбгырэ 1100-мэ ате-лытӀгъэу гурыт еджаплӀэ зэрӀ-щагъэпсыгъэр, поликлиникакӀлӀэм ишлӀын джыдӀдӀэм зэрӀклӀорэр.

Джащ фэдэу Мыекъуапэ икьо-хӀэплӀэ лъэныкъуи, спорт ком-плексэу «Ошутенэм» къыпӀблӀ-гъэ чыплӀэм изӀетегъэпсыхьӀани афежъагъэх. МикрорайоникӀлӀэу Яблоневэм къыхиубытӀэр гектар 23-р джырэ шапхъэхэм адиштӀэу зӀтырагъэпсыхьащт.

АР-м и Лышхьэ зэрэхигъэу-нэфыкӀыгъэмкӀэ, чыплӀэхэр планировкӀэ ашлӀхъэ зыхъукӀэ цыфхэмкӀэ ахэр лӀрыфӀэгъун-хэмкӀэ лъэныкъо пстӀури къыда-лытӀтӀн фае.

АР-м и Лышхьэ ипресс-къулыкъу

Зэрарышхо къафихьыгъ

Тыркуем ыкӀи Шам чыгур зацӀэсысым хӀкӀодагъэхэм япчъагъэ хэьо зӀпыт. Адыгэхэр бӀэу зыщыпсӀурӀэ чыплӀэхэр ащ къыхиубытагъэх.

ТыркуемкӀэ нахъ зӀрар зӀрихыгъэ къӀэлипшыим адыгэхэр жъугъэу зыщыпсӀухэр чы-плӀэхэу Кахраманмараш, Адана, Хъэтай, Газиентеп къахӀфагъэх. Шам ыльӀэныкъокӀэ — Алеппо, Идлиб, Латакия. Мыхэм адыгэ чылагъохэу къагъэтысӀкыгъэхэм чыгусысыныр зэхашлагъ.

Тыркуем къыкыжыгъэ тилъӀэпкъэгъумэ ащыцӀэу Едыдж МӀмӀэт тызӀрӀэцигъэгъозагъэмкӀэ, къалӀэу Мараш иадмини-стративнӀэ районэу Гексун ит адыгэ чылӀгъо 20-м язытет дӀэи, унӀ пчъагъэ цызӀхӀэтӀкыуагъ, ошлӀ-дӀэмышлӀ лӀфхэмкӀэ къулы-кыухэр анӀсынхъу, зӀхӀэтӀкыогъэ унӀхэр зӀбгырахыжыныхъу игъо ифӀэхэрӀп, амалӀэу цыӀлӀэр икьурӀӀп. ЧылӀэхэм адӀс адыгэ кӀалӀлӀэхэр куп-купӀэу зӀрӀэгъоигъэхэу къӀралыгъо къулыкыухэм лӀпылӀгъу афӀэхъух, псаоу къӀ-нагъэхэм якыыхӀгъӀыжыныкӀлӀэ, шъобж зилӀэхэм лӀпылӀгъу ягъ-гъотыгъэнымкӀэ яшлӀуагъэ ара-гъӀкы.

«Къащышлыгъэр ильӀэси 100-м зӀ къӀхъурӀэ бӀлахъ, — хегъӀэунӀэфыкы Едыдж МӀмӀэт, — хӀкӀодагъэхэм, шъобж зилӀэ хъугъэхэм ащыцӀхэм адыгӀэу къахӀфагъэр зыфӀэдызыр джы-дӀдӀэм къӀӀогъуау. А къӀэлипшыим нӀбгырэ миллион 13-рӀэ мин 500-рӀэ ащӀпсӀэу. Чыгусысыным хӀкӀодагъэр мин пчъагъэхэмкӀэ къалъытӀ. ТхъамыкӀагъом къыз-

дихыгъэ гумӀкы-гъохэм ядӀгъэзы-жыны пстӀэуми зы-пӀуладзагъ. ЗӀра-рышхо арихыгъ, псӀуплӀэ зимылӀажъу къӀэнагъэр бӀдӀд. КъӀралыгъом фӀ-лъӀкыштыр ешлӀэ».

ДунӀэ Адыгъ Ха-сӀэм и ХӀсашхъэ хӀтӀэу МӀшфӀашлӀ НӀдждӀт тызӀрӀэци-гъэгъозагъэмкӀэ, Рейханлы щыцӀэу Антакие цыпсӀурӀэ тилъӀэпкъэгъу нӀб-гыритфым алылӀэ-сынхъэ алыӀкырӀп. Искендер щыпсӀоу зы нӀбгырӀэми икьӀбар ашлӀрӀп. ЯфӀтӀрхэр зыхӀт унӀхэр зӀхӀэуагъэх, чыубытагъэхэу ягу-цафӀэх, псаоу алы-лӀэсынхэм игугъаплӀэ зыдалыгъ.

Чыгусысыным зӀрар къызфихьыгъэхэм лӀпылӀ-гъу ягъӀгъотыгъэнымкӀэ ДунӀэ Адыгъ ХасӀэм счӀт къызӀлӀуи-хышты.

Анкара ХасӀэм лӀф цызышлӀэу Рахъо Елдыз макъэ къызӀрӀэти-гъӀлӀугъэмкӀэ, Кавказ хасӀэхэм я Федерациеу Тыркуем цызӀхӀ-щагъэм чыгусысыным зӀрар къызӀрӀэгъӀкыгъэхэм апае

шлӀушлӀ лӀпылӀгъу еугъои. Псы, медицинӀэ лӀмӀэ-псымӀэхэр, цы-гъын ыкӀи техъо фабӀхэр ащ хӀтых. ПсӀуплӀэ зимылӀажъу урамхэм къатенӀгъэ цыфхэм къӀралыгъом лӀпылӀгъу арегъ-гъотыфӀэ яунӀэхэм арысынхъу Тыркуем ит къуаджӀэу НарткӀалӀэ щыпсӀухэрэм къырагъӀагъэх.

ТӀЗУ Замир.

Гъогу Цумыхэм пшъуапшысагъ!

Мэзаем и 8-р — Урысые наукэм и Маф

Адыгэ Республикэм наукэм ыльэныкыоклэ ило-фышлэхуэ лытэныгъэ зыфэтшыхэрэр!

Наукэм обществэм ихэхьоныгъэклэ мэхьанэшхо ил, шлэныгъаклэхэм ар якъэклуап, социальнэ-экономикэ хэхьоныгъэхэм альапсэу щыт.

Технологиехэм, шлэныгъаклэхэм ягъэфедэн епхыгъэу цыфхэм ящылакшэ зэхьоклыныгъэхэр фэхьух, социокультурнэ лъэныкыоми ахэм яфэмэ-бжьымэ кытырехьэ.

Научнэ ушэтынхэр ары шлэныгъаклэхэр къэзы-тыхэрэр, гъэсэнэгъэу цыфым зэригъэгъотыгъэм кыпкырэклэ дунээеплъыклэу илэри.

Инновационнэ экономикэм ихэхьоныгъэ епхыгъэ пшэрылпышхохэр Адыгэ Республикэм щызэшлуахы, лэпэлэсэнэгъэ ин зилэ кадрэхэр гъэхьазыргъэнхэмклэ,

тиреспубликэ ильэныкыо зэфэшхьафхэм ахэм яа-малхэр ащыгъэфедэгъэнхэмклэ лофыгъо зэфэшхьа-фыбэмэ Адыгеим шапылтых.

Анахь мэхьанэ зилэхэм ащыщых апшээрэ ыкли сэнэхьат гъэсэнэгъэ дэгъу ягъэгъотыгъэныр, наукэмрэ гъэсэнэгъэмрэ зэпхыныгъэ пытэ азыфагу ильыныр. Ащ кыпкырыкылыгъэу щыт зэзэгъыныгъэу «Вернадскэр — Адыгэ Республикэр» зыфилорэр. Урысыем иапшээрэ еджэплэ пэрытхэм ащыщэу Москвскэ къэралыгъо университетым дэтшыгъэ зэзэгъыныгъэм амал кы-тышт ащ инновационнэ ыкли инаучнэ инфраструктура дгъэфедэнымклэ. Адыгеим наукэмклэ икадрэхэр нахь гъэпытэгъэнхэмкли ащ ишлуагъэ къэклошт.

Тапэклэ щылэгъэ шлэныгъэлэжьышхохэм ящысэ тетэу тинепэрэ шлэныгъэлэжьхэм Адыгеимрэ Урысыемрэ

яхэхьоныгъэ ялахьышхо зэрэхашыхьащтым тицыхьэ тель.

Тиреспубликэ ишлэныгъэлэжь пстэуми: докторхэм ыкли кандидатхэм, аспирантхэм, соискательхэм, студентхэм тафэлыало псауныгъэ пытэ ялэнэу, творческэ гъэхьэгъаклэхэр ашлынхэу, ягухэльышлухэр къадэ-хьунхэу!

Адыгэ Республикэм и Лышхьэу, Урысые политическэ партией «Единэ Россием» и Адыгэ шьольыр къутамэ и Секретарэу

КЪУМПИЛ Мурат
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо
Совет — Хасэм и Тхьаматэу
Владимир НАРОЖНЭР

Шлэныгъэр ягъогогъу

Урысые наукэм и Мафэ ехьулэу филологии шлэныгъэхэмклэ докторэу, Адыгэ къэралыгъо университетым адыгэ лъэпкь шлэныгъэмклэ и Гупчэ ипащэу Унэрэкъо Рае гущылэгъу тыфэхьугъ, ялофшлэн зэрэзыхащэрэр, гъэхьагъэу ялэхэр кьедгъэлотагъэх.

— Аужырэ ильэс заулам зыхапшлэу тилофшлэн зэблэху-гъэ хьугъэ, хэхьоныгъэхэр тэ-шых, ыпэклэ тылэклуатэ. Егъэ-джэн лофымрэ шлэныгъэмрэ джи-нахь кыыхащэу зэгопъ хьугъэх. Джырэ технологиехэр кыызфэ-тэгъэфедэх. Тигъэхьагъэхэм ащыщэу анахьэу зигугъу къэс-шы сшлоигъор Москва дэт лъэпкь ушэтыплэ университетэу «Высшая школа экономики» зыфилорэм тыригъусэу зэхэтцэ-гъэ проектышхор ары. Кыт-клэхуэхэр лэужхэм бзэр ашлэнымклэ ащ мэхьанэшхо ил. Ятлонэрэ ильэс хьугъэ мыщ тызыдэлажьэрэр. 2018-рэ ильэ-сым кыыщегъэжыагъэу мы апшээрэ еджаплэм адыгабзэм икорпус щызэхащэгъ. Ыпэрап-шлэу ильэс зэкълэпкылохэм гъэ-зетэу «Адыгэ макъэм» кыыхи-тыгъэ тхыгъэхэр ащ кырагъэ-хьагъэх, нэужым художествен-нэ литературэм кыыхахыгъэ пычыгъохэри хагъэхьагъэх. Пхъонтэшхо горэм фэдэу адыгэ гущылэ миллиони 8 ащ итыгъ. Адыгабзэм икорпус зигукъэкыр ыкли лоф дэзышлагъэр бзэшлэ-ныгъэм лъэшэу пылъэу, адыгэ грамматикер дэгъоу зышлэрэ Юрий Ландер. Ащ игъус бзэ-шлэныгъэм институтэу Москва дэтым шылажьэу, филологии шлэныгъэхэмклэ кандидатэу Бэ-гырэко Ирина. Ар Мыекьуапэ щыщ. Аспирантхэр ягъусэхэу мыхэр Адыгеим бэрэ къэклуа-гъэх, тхылы кыдагъэкыгъ, — кытфелуатэ Унэрэкъо Рае.

Мы корпусым изэхэщэн мэхьанэшхо ил. Тапэклэ бзэм дэ-лажьэ зышлоигъохэмклэ лэпылэ-гъу хьушт, корпусым ит гущылэ миллион пчъагъэр нэбгырэ пэпчэ ыгъэфедэн амал ил. «Адыгейский корпус» зыпкыкэ, кыыхедзы. Узыфэе гущылэр зиптхэклэ, нэгъэуплэпэгъуклэ ащ епхыгъэхэр уегъэлэжьэу. Гущылэ-лэм пае, «нэ» зыфилорэ лъапсэм епхыгъэ гущылэ шъэ пчъагъэ кыегъоты. Мэзэ пчъагъэрэ уз-пылын плэккышт лофыгъохэр зы такыкыклэ зэшлоохы.

— Гъэрэкло грант сомэ мил-лионэу кытфагъэшьошагъэм ишлуагъэклэ мы проектым тыдэ-лэжьэнэу едгъэжыагъ. Юрий Ландер тилэшьхьэтетэу лоф тэшлэ. Корпусым бэ кыубыты-рэр. Ащ изы шлэныгъэ къутамэу бзэмрэ лорлуатэмрэ зэгопъэу идгъэуцагъэх, ащ нэмыклэу адыгабзэклэ тхыгъэ монографи-ехэр хэдгъэуцагъэх. Художес-твеннэ литературэу итыр ма-клэти Къуекъо Налбый, Цуекъо Юныс ятхыгъэхэм ащыщхэр, пшысэхэр электроннэ шлыкълэм тетэу идгъэхьагъэх. Адыгэ гу-щылэ миллиони 8 итыгъэмэ, миллион 11-м джи нэсыгъ. Миллиони 3 клэу хэдгъэхьагъ. Джи ахэр кыызфэдгъэфедэхэзэ, Урысыем кыыщыдагъэкырэ журнал зэфэшхьафхэм адэхьан, дунэе платформэхэм арагъэхьан альэкыинэу статьяхэр ттхынэу пшэрылпы кытфагъэуцагъ. Ар лэшлэхэп, зы статья нэклубгъо 25-рэ хьунэу щыт, журнал пэпчэ

ежэ ишапхьэхэр кыызфэбгъэ-федэхэзэ птхын фэе, — кыт-фелуатэ тигущылэгъу.

Бзэшлэныгъэм пылъхэр зэде-лэжьэхэзэ мы лоф мыпсынклэр агъэцаклэ. Унэрэкъо Рае игъусэх тарихь шлэныгъэхэмклэ канди-датэу Цэй Заремэ, филологии шлэныгъэхэмклэ кандидатэу Хьакъунэ Эльзэ, апшээрэ еджа-плэм иаспирантхэр, студентхэр. Джащ фэдэу бзэшлэныгъэмклэ докторэу Хьакълмэфэ Зайнет, музыковедэу Алла Соколовам, нэмыкълэми ялахьышлу кыыхаль-хьэ.

— Шлэныгъэ-ушэтын лофэу тшлэрэмклэ мы проектым лъэ-бэкъу инклэ тылгыгъэклогъагъ. Кытклэхуэхэр лэужхэр бзэм дэлэжьэнхэмклэ лэрыфэгъу ар фэхьушт. Ильэс зауламэ узэклэ-лэбэжмэ адыгэ энциклопедие гущылалэ электроннэ шлыкълэм тетэу дгъэхьазырынэу тыфэжэ-гъагъ, ащ лофыбэ кыпыкылыгъ. Зэрифэшъуашэу, уеплъынкли нэм кыкылдзэу, къэгъотыгъошлу хьуным пае джири нахь игъэ-клогъэу тыдэлажьэ, — ело Рае.

Аужырэ технологиехэр кы-зфагъэфедэзэ бзэм изэгъэ-шлэнклэ еклогъэклэ гъэнэфагъэхэр кыагъотых, ныбжыкълэхэр нахь-бэу кыызэрэхагъэлэжьэщтым ыуж итых. Аспирантэу Темзэкъо Маринэ лъэпкь гупшысэхшо зэпхыгъэ гущылэу «бзылфыгъ» зыфилорэр лорлуатэмрэ джырэ адыгабзэмрэ зэрэшылажьэрэм фэгъэхьыгъэ лофшлэн гъэшлэгъон ыгъэцэклагъ. Бэ а гущылэм кыу-

2018-рэ ильэсым кыыщегъэжыагъэу мы апшээрэ еджаплэм адыгабзэм икорпус щызэхащэгъ. Ыпэрапшлэу ильэс зэкълэпкылохэм гъэзетэу «Адыгэ макъэм» кыыхиутыгъэ тхыгъэхэр ащ кырагъэхьагъэх, нэужым художественнэ лите-ратурэм кыыхахыгъэ пычыгъохэри хагъэхьагъэх. Пхъонтэшхо горэм фэдэу адыгэ гущылэ миллиони 8 ащ итыгъ.

бытырэр, ащ епхыгъэх «пшэ-шьэжыери», «нысэри», «ныри», ахэр лорлуатэм зэрэшылажьэ-хэрэр кырилотыкылыгъ. Жур-налэу «Псалъэм» ар кыыщыха-утыгъ. Джащ фэдэу «нэ» зы-филорэм гущылэ 300-м ехьу кыытекылыгъэу агъэунэфыгъ. Нысэм гущылэ 150-рэ епхыгъ, ахэм гущылэ зэгъусэхэр джыри кыагъэпсыжы. Икылыгъ ильэсым аспирантурэ кызыуыхыгъэ Нэ-гэрэкъо Казбек лорлуатэм фэ-гъэхьыгъэ лофшлэгъэ пчъагъэ ыгъэхьазырыгъ ыкли диссертациеу ыгъэхьазырыгъэмклэ зиушэтыжыгъ.

Лъэпкь шлэныгъэм и Гупчэ шхьафэу укытегущылэныр кытефэ. 2000-рэ ильэсым кы-щегъэжыагъэу Адыгэ лъэпкь факультетым ар щызэхащэгъ, лъэныкыуитлумэ афэгъэзагъэу лоф ашлэ. Унэрэкъо Мирэ ады-гъу чыгуажым ыкли лэкылым ащыпсэхуэрэм афэгъэхьыгъэу лофшлэнышхо ыгъэцэклагъ. Не-пэрэ мафэм лоф ымышлэжьы-рэми, ыугъоигъэ материалхэм, кыдыгъэкылыгъэ тхылхэм ады-гэ тарихьымклэ осэ ин ял, ныб-жыкълэхэм ялэубытыплэщтых. Ятлонэрэ лъэныкыоу гупчэр зыфэгъэзагъэр адыгэ лорлуатэр ары. Унэрэкъо Рае илофшлэгъу-хэр игъусэу ыугъоигъэ хьар-зынэщым рыгушхоэе кытегъэ-лъэгъу, кассетэ 500 зэгъэзфа-гъэу дэгъэчмэ адэль, тхыгъэ хьарзынэщ ял.

Ильэс зэкълэпкылохэм осэ ин зыфэпшлын тхылы пчъагъэ кы-дагъэкылыгъ. Ащ нэмыклэу ады-гагъэм, адыгэ шэн-хабзэхэм,

бзэм, тарихьым, культурэм ыкли нэмыкълэми афэгъэхьыгъэ тхы-гъэхэр кыыздэхьэрэ журналэу «Псалъэр» кыдагъэкылы. Ар адыгабзэклэ кыыхауы, ау уры-сыбзэккли инджылызыбзэккли аннотацие ил.

Анахь узэрыгушхон тхылыгъэу кыдыкылыгъэхэм ащыщых Унэ-рэкъо Мирэ кыдыгъэкылыгъэ «Адыгэ хабз» зыфилорэр, Унэ-рэкъо Раерэ Хьакъунэ Эльзэрэ ятхылхэу Адыгэ лорлотэ шлэ-ныгъэ терминхэм япхыгъэ гущы-лалэр, «Адыгэ нысэщэ джэгум илорлуат» зыфилорэр. Ащ нэмы-клэу гурыт еджаплэхэр зэреджэрэ тхылхэу «Адыгэ хабз» зы-филорэр. «Адыгэ лорлотэ угъои-гъэхэр» зыфилорэ проектэу АРИГИ-м кыдыгъэкылыжынэу щыт том 25-м щыщэу джырэклэ томи 5 кыыхауыгъэр. Ахэм ащыщэу клэлэцкылы лорлуатэмрэ, фэло-фэшлэ лорлуатэмрэ зыдэт тхылы томитлур Унэрэкъо Рае ыгъэхьазырыгъэх. Научнэ лъап-сэ зилэ материалхэр мы зыцлэ кьэтлогъэ тхылхэм, нэмыклэу кыдагъэкылыхэрэми адэтых.

Адыгэ къэралыгъо универси-тетым лъэпкь шлэныгъэмклэ и Гупчэ илофшлагъэхэм ащыщ «Нанэ ипшысэхэр» зыфилорэ тхылхэри.

Бзэшлэныгъэм дэлэжьэрэ ныбжыкълэхэр нахьыбэ хьуныр япшэрылпы шхьалэу зэрэщытыр, адыгабзэм икыызетегъэнэжыын-клэ ащ мэхьанэшхо зэрилэр клэухым Унэрэкъо Рае кыыхи-гъэщыгъ.

ДЕЛЭКЪО
Анет.

Къуаджэхэм ятеплъэ зызэблехъу

Къуаджэхэм, къутырхэм зэхьоклыныгъэу афэхьухэрэр, социальнэ лофыгъохэр зэрэзэшлуахьхэрэр зэдгашлэ тшлоигъоу Шэуджэн районым тызэклом, къоджэ псэуплэхэм ялофхэм языхтэт зыщидгэгъозагъ.

Социальнэ псэуалъэу ахэм ащагъэ-псыхэрэм зишлын лъагэкълуатэхэрэри къаухыгъахэхэри ахэтых.

Апэрэ зэдэгущыгъэр Хьатыгъужьыкьое къоджэ псэуплэм ипашэу Къэрэжэе Асхьад Аспьан ыкъом дэтшыгъ. Асхьад Хьатыгъужьыкьуае къыщыхъугъ ыкли щапугъ. Ицлыкълугъом къыщегъэжъагъэу къоджэдэсхэм ягумэклыгъохэм ащыгъуазэу ыкли ылъэгъухэу къэтэджыгъ.

Адыгэ къэралыгъо университетым июридическэ факультет къыухыгъ. ПенсиейхэмкӀ фондым икьутамэу районым цыӀэм, район администрацием гъэсэн-гъэмкӀ и ГъэлорышлӀлӀ лоф ащишлагъ. Хьатыгъужьыкьое къоджэ псэуплэм ипашэ игодзагъ, джы ежыыр ащ итхьаматэу зыхадзыгъэр мэээ зауӀэ хъугъэ.

Къоджэ псэуплэм Къэбхьаблэ, Пщычэу, Пщыжхьаблэ, Хьатыгъужьыкьуае хэхъэх.

— Аужырэ илъэситӀум къэралыгъо программэу «Къоджэ псэуплэхэм хэхьоныгъэ ягъэшлыгъэныр» зыфиӀорэм ишлуагъэкӀэ къуаджэхэм нахьышлӀум ылъэныкьокӀэ зызэблахъоу рагъэжъагъ, — **ело Асхьад.** — Мары къуаджэу Пщычэу кӀэлэцлыкӀу ыгъыплӀэ кӀэу къыщагъэпсы. Жъэу сабийхэр къызэрацалӀэщтыгъэхэр 1959-рэ илъэсым ашыгъагъ. Илъэс 60-м ехъурэм ащ кӀэлэцлыкӀухэр щалыгъыгъэх. Унэр жъы хъугъэ, ащ ылъапсэ псыкьуным ыгъэтэкъуагъ, сабийхэр щыпӀыгъынхэм тегъэпсыхьажьыгъагъэл.

Сабый цыкӀлӀухэм афашырэ унэм сомэ миллиони 195-рэ пӀуагъэхъащт. Ар кӀэлэцлыкӀуи 120-мрӀ ателъытагъ.

КӀэлэцлыкӀу ыгъыплӀэ Пщычэу игупчэ шьыпкӀэ, къоджэ псэуплэм иадминистрацие зычӀэт унэм къыпӀэблагъэу къыщашы. Псэолъэшхэм зэпымыоу лофшӀлӀнхэр лъагэкълуатэх. УнӀпкьыр къалӀэтыгъах, зигъо лофшӀлӀнхэр агъэцкӀэх, инфраструктурэм игъэпсын лофдашӀ.

Унэр ины ыкли дахэ. Асхьад къызэриуагъэмкӀэ, сабийхэм ящыкӀэгъэ пстӀэури мыщ щагъотышт. ЗыщышхӀэштхэ, зыщиджэгущтхэ, зыщычъыештхэ чыплӀэхэр, спортивнэ ыкли музыкӀальнэ залхэр хэтыштых. Щагур зэтэгъэпсыхьэгъэшт. Илъэсым ыкӀэ нэс псэолъэшын лофшӀлӀнхэр къаухынхэу мӀэгугъэх.

ИзаплӀэр, сабий джэгупӀэр

Икыгъэ илъэсым игъатхэ Къэбхьаблэ кӀэу ФАП къыщашыныу рагъэжъагъ. Къоджэдэсхэм ар ящыкӀэгъэ дэд, къэсымаджэхэрэм мыщ лӀпылӀгъуу щагъотышт, ящыкӀагъэмэ, сымӀэджэщым агъэкӀоштых, ашӀлӀн фаехэр къащыраӀоштых.

— ФАП-р чылэм кӀоцӀырыкыгъэ гъогум ыбгъукӀэ щыт, шӀэхэу къызӀлуахынэу тежэ, — **ело Асхьад.** — Ащ лъэхъаным диштӀэр оборудование чӀэтышт. Цыфхэу къекълуалӀэхэрэм зыщыпӀыщтхэ, лӀзэгъу уцхэр зыщыпӀыщтхэ унэхэр, нэмыкӀ кабинетхэр хэтыштых. ФАП-р зыдэщыт чыплӀэр гъучӀ чӀукӀэ къашыхьагъ, ишагу зэрагъэзэфагъ, къекӀолӀэрэ гъогур асфальткӀэ апкӀагъ, машинэхэр зыщагъэу-цуштхэ чыплӀэри агъэнэфагъ. Цыфхэр ФАП-р къызызӀлуахыштыт ежэх.

Джащ фэдэу кӀэлэцлыкӀлӀухэм апае къоджэ чылашхьэмкӀэ джэгупӀэ-зыгъэпсэфыплӀэ зэтэгъэпсыхьагъэ къыщашыгъ. ДжэгупӀэр тырагъэчъыкыгъ, искусствоннэ алырӀгъу ащ тырабзагъ, къашыхьагъ. Сабыйхэм ящыкӀэгъэ оборудованиер дагъэуцагъ, лъэсгъогоу екълуалӀэрэм асфальт тыралъхьагъ. Джэ-

гупӀэ гупчэр икыгъэ илъэсым илоныгъо мазэ кӀэлэцлыкӀлӀумэ къафызӀлуахыгъ.

Культурэм и Ун

Хьатыгъужьыкьуае къоджэшхо, къоджэ псэуплэм хахьэхэрэм зэу ар ащыщ. Сыдигъуи лӀжъэкӀо хьалӀлхэр дэсыгъэх, зӀпӀашӀэрэ цыфхэр, шӀэныгъэлӀжъхэр къыдӀэкыгъэх. Ау адрэ къуаджэхэм афӀдэу къоджэ клуб ямыӀэу охьтабэ теклыгъ, цыфхэр зыщызэхъанхэ, къоджэ лофыгъохэм зыщатэгущыӀлӀнхэ чыплӀэ гупсӀф ялагъэп.

Мы лъэхъаным культурэм и Унэ ишлын къуаджэм щылагъэкълуатэ. Район администрацием ипашэ игуадзэу Щэмэджыкьо Анзор Ибрахьимэ ыкъом къызэрэтилуагъэмкӀэ, къуаджэм инахьыжхэр районым ипашэ дӀжъ къэкълуагъэх, къэтхагъэх, чылэм клуб къащыфашыныу къыкӀэлъӀлӀгъэх. Район администрацием ялӀӀу афигъэцкӀагъ — Хьатыгъужьыкьуае культурэм и Унэ джы щагъэпсы.

Асхьад къелуатэ:

— Унэм ишлын икыгъэ илъэсым ра-

гъэжъагъ. ЫпкӀэ къалӀэтыгъах, коммуни-кациехэр щызӀблӀащых. Унэ кӀоцӀми, ыкыбкӀи ищыкӀэгъэ лофшӀлӀнхэр арашӀылӀэх.

Культурэм и Унэ ишлынкӀэ зишлуагъэ къэкълуагъэр зигугъу къэтшыгъэ къэралыгъо программэр ары. ЛофшӀлӀнхэм сомэ миллион 60-м ехъу атефӀэрэр.

Унэм квадрат метрэ 800 илӀ. Залышхоу хэтыштыт нӀбгыри 150-рэ чӀӀфӀэшт. Кружок зӀфӀшхьафхэм ащ лоф щашӀэшт, нӀбжыкӀлӀэхэр къэкӀоштых, тхыпӀеджаплӀэ хэтышт. Мыщ цыфхэр щызӀзэхъащтых, пчыхьзэхъахьэхэр, зӀнӀкъокухэр, мӀфӀӀкӀхэр щызӀзэхъащтых. ЦыфкълуаплӀэ хъушт, ины цыкӀуи къекӀолӀэщтых.

Зигугъу къэтшыгъэ псэуалъэхэр экӀэ къоджэдэсхэм ящыкӀагъэх. Ахэр лъэшэу зыгъэгущлуагъэхэм ащыщ лъэс гъогоу Къэбхьаблэ къыдӀэхъгъум къыщегъэжъагъэу ПщычӀэрэ Хьатыгъужьыкьуае-рэ ззыпхырэ лъэмыджым нӀсӀэу къафагъэпсыгъэр. Лъэс гъогум километрилӀпӀ икыхьагъ, асфальткӀэ пкӀагъэ, гъогу тамыгъэхэр ыбгъукӀэ щытых.

Къэбхьаблэ, ПщычӀэу, Хьатыгъужьыкьуайи къарыкӀырэ кӀэлӀеджаклохэм машинэхэр зыщызӀблӀэчъырэ гъогум тытӀтӀэу еджаплӀэм тызӀэрэрыкӀоштыгъэр ащ сыгу къыгъэкыжыгъ. Гъогум машинэхэр щызӀзӀутӀкыхэу, цыфхэр шыфыкьохэу хъуштыгъэ, кӀэлэцлыкӀлӀухэмкӀэ щынӀгъуагъэ.

Джы пчыхьэ зэрэхъоу гъогухэр къэзгъэнӀфырэ чӀэ остыгъэхэр къыхагъанх. БзылӀфыгъэ нӀбжыкӀлӀэхэм коляскӀэхэр алыгъэу, сабийхэр ягъусэхэу къытӀэхэх. НӀбжыкӀлӀэхэм къыщакӀлӀухэ ыкли щӀчӀэ-фых. МафӀхэр зыщыфабэм жъы къабзэ къащӀнӀу цыфхэр къыдӀэкых.

БӀмышӀлӀу Адыгэ Республикэм и ЛӀышхьӀэу КъумпӀыл Мурат ШӀэуджэн районым щыӀагъ. ПсэолъӀкӀлӀэхэм яшын зэрӀклӀорэм еплӀыгъ, цыфхэм залуигъ-кӀагъ. ТапӀкӀи къуаджэхэм хэхьоныгъэхэр зӀрашӀыштхэр къылуагъ, цыфхэм агу къыдищызӀагъ.

ШЪАУКЪО Аспьангуаш.

Лъэпкъым ынап

Тызэрэщыгуазу, ар советскэ щы-
лэклэу къэкуатэщыгэм ицыф пэ-
рытыг, лэахъозэ ригъажы, еджэн-гъэ-
сэныгэм фэкуаг. Калэм ятэу Мы-
хъамэт лы луш чыжъырыплъаг, дунэ-
клар анахъ зыфэныкъоштыр шэныгъэр
арэу зэрэщытым ащ пасэу гу лъитэ-
гъаг. Тембот Хъатыгужъыкыуае кы-
щызэуахыгъэгъэ медрысэм ыуж Уфа
дэтыгъэ семинарием члэхъажыгъаг,
ау апэрэ дунэе империалистическэ заор
къызежъэм, ар кымыухуэ кычлэкы-
жыгъаг. 1915 — 1917-рэ ильэсхэм
Тембот лффабгэу Дондуковскэ станицэм

Щылэх цыфхэр ягушхуагъэклэ, яшлэныгъэклэ, ягущылэ лъэшклэ, ялофшлэклэ пстэуми
ашхъэдэклэхуэ, зэмыблэжхуэ, лъэпкъым шлоу фашлэрэм ыгъэшъуашлохуэ. Джахэм
япэрэ сатырэ хэтыг ыкли щэлэфэ игупшысэ дунай, игущылэ ин зэрифэшъуашэм
тетэу ильэпкъ филэжыг зэльашлэрэ тхэкло нахыжъэу Клэрэщэ Тембот. Мэзаем и 8-р
тхаклом ишлэж мафэу агъэнэфаг.

дэт тучаным лфф шишлаг, урысыбээр
ышлэнымклэ ащ ишлуагъэ къэклуаг. Ащ
ыужым Екатеринодар дэтыгъэ реалнэ
училищым ильэси 2 щеджаг, я II-рэ
лъэаплэр зилэщтыгъэ еджаплэми члэхъа-
жы, 1921-рэ ильэсым кыуухыг. Мы
ильэс дэдэм тхакло хушут Тембот Крас-
нодар политехническэ институтым члэхъэ,
ащ щеджэзэ, Адыгэ хэку исполкомым
иархивариус лэнатлэри егъэцаклэ. Клэ-
рщэр лъэпкъ гъэзетэу «Адыгэ макъэм»
иапэрэ редакторыг. 1924-рэ ильэсым
Москва агъагло еджагло, 1929-рэ ильэ-
сым Институт народного хозяйства
зыфалорэр къеухы.

1925-рэ ильэсым щегъэжыгъэу Клэрэ-
щэ Тембот ытхыхэрэр хиутыхэ хуыгъэ.
Мы ильэсым иапэрэ рассказу «Аркъ»
къыдэкыг, ащ рассказу «Сарэт
ишъэф» къыклэпкылауаг. 1932-рэ ильэ-
сым «Шамбул» зыфилорэ романым лфф
дишлэныр ригъажы, апэрэ едзыгъор
урысыбзэклэ, 1934-рэ ильэсым ар дэдэр
адыгабзэклэ ыкли 1940-рэ ильэсым ро-
маныр зэрэпсауу къыдэкыг. Ащ ильэс
зэлэпытхэм ишыпкъэу лфф дишлэжы,

романым нэмыкыцли илэу, «Насыпым
игъогу» ылоу 1947-рэ ильэсым къыдэ-
кыг. 1948-рэ ильэсым Клэрэщэ Тембот
мы произведениемклэ апэрэу Темыр
Кавказым ис тхаклохэмклэ СССР-м и
Къэралыгъо премие кыфагъэшъошаг.

Адыгэ литературэ ныбжыкълэм икье-
жаплэ щытыгъэу, апэрэ лъэпсэхэщэу
Клэрэщэ Тембот ильэс 60-м ехъум
лъэпкъ литературэм зафэу, хьалэлэу
щылэжыаг. Тхаклор зие, зыщыц адыгэ
лъэпкъыр зыфэдэр дунаим щызэлъа-
ригъэшлэнымклэ зэблэжыгъэп, адыгэм
илэдэб, инэхъой, игулыгтэ, идунэететы-
клэ ыкли идунэелъэгуклэ нэмыкы цыф
лъэпкъыбэм аригъашлэу щэлэфэ тхагъэ
ыкли гупшысагъэ.

Адыгэ тхэкло цлэрылор (1988-рэм ла-
гъэ) зыщымылэж нэуж, кызыхыгъэр
ильэси 100 зыщыхыгъэм, 2002-рэ ильэ-
сым Клэрэщэ Тембот илитературнэ му-
зей еж зычлэсыгъэ унэм иапэрэ къат
кыщызэуахыг. Ащ игъэхъазырын зы-
пшъэ ифагъэр Адыгэ Лъэпкъ музейр
ыкли тхаклом иунагъу ары, анахъэу
ишхыгъэусэ клэуэокуагъэу Зуз.

Т. Клэрэщэм илитературнэ музей
тхаклом ищылэклагъэр, иеджэклагъэр,
илофшлэклагъэр, ихудожественнэ тхыгъэ-
хэр шыпкъэр альапсэу, уахътэм инэ-
пэеплэхуэ зэрэщытхэр, ильэпкъ шхъэ-
клэфэ гунэнчъэу фырилагъэр, Хэгъэгур
зэрильэплагъэр, щэлэфэ творческэ гу-
пшысэхуо ылэжыгъэмклэ ныбжыкырэу
ыцлэ тарихым зэрэхуэуагъэр щыгъэу-
нэфыг. Щэч зыхэмылгыр Клэрэщэ
Тембот лъэпкъым ынапэу зэрэщытыгъэр,
зэралытэрэр ары.

Музейр клэлэеджаклохэми якылап, ащ
лофтхъэбзэ зэфэшъафэу щызэхэщэ-
хэрэм Адыгэ республикэ гимназием,
къалэм игурыт еджаплэхэм ыкли Адыгэ
клэлэегъэджэ колледжэу Хъ. Андыр-
хъуае ыцлэ зыхырым кыарыкыхэрэр
ахэлажэх, егъэджэн программэхэм
Т. Клэрэщэм итворчествэ ахэт, ипроиз-
веденихэр ини цыкыуи зэпырагъазэх,
ахэр шлэныгъэклэ, цыфыгъэклэ кыотэх.
Джары тхаклор лъэпкъым ынапэу зы-
кыалытэрэр, непи ар игупшысэ шыгъэклэ
кыытхэт, ишлэж агъэлаплэ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Клэтхэгъу уахътэр палъэм кыпнэу рагъэжыаг

2023-рэ
ильэсым
иятлорэр
ильэсныкъо
тельытэгъэ
клэтхэгъу

кампаниер Урысыем и Почтэу Адыгеим щы-
лэм палъэм кыпнэу ригъэжыаг.

ПОЧТА
РОССИИ

Амыгъэкощырэ мылкъу зилэхэр къэралыгъо кадастрэ уасэм игъэнэфэн хэлэжъэнхэ альэкышты

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Къэралы-
гъо кадастрэ уасэмклэ Адыгэ республикэ гупчэм» Адыгеим ит
псэуальэхэм, унэхэм, псэолъэ ныкъошлэхэм, транспорт гъэуцуплэхэм
якъэралыгъо кадастрэ уасэ игъэнэфэнклэ 2023-рэ ильэсым тельы-
тэгъэ лффтхъабзэхэр зэрехъэх.

Кадастрэ уасэр зыфэдызы-
щтыр амыгъэкощырэ мылкъу-
мклэ къэбарэу къалэклагъа-
хэхэрэм бэклэ ялытыгъэщт.
Зигугъу къэтшыгъэ учрежде-
нием кадастрэ уасэм икълэпы-
тэнклэ кызыфигъэфедэщтхэр
амыгъэкощырэ мылкъумклэ
къэралыгъо реестрэ зыклым
(ЕГРН) ит къэбархэр ары.

Къэралыгъо кадастрэ уасэр
зэрагъэнафэрэм ехыплэгъэ
Федеральнэ законом кызэрэ-
щыдэлытагъэмклэ, амыгъэко-
щырэ мылкъур зиэхэм фитыны-
гъэ ял кадастрэ уасэр зыща-
гъэнэфэрэ сыд фэдэрэ лъэ-
хъани амыгъэкощырэ мылкъоу
ялэм ехыплэгъэ къэбархэр:
псэуальэр затыгъэ, псэолъэ-
шыныр зауhyгъэ ильэсхэр
ыкли нэмыкыхэр зыщызэхэфы-

гъэ къэбархэр арахыплэнэу.

Ащ пае амыгъэкощырэ мылкъур
зыфэдэм ехыплэгъэ декларациер
алэклагъэхан фае. Джащыгъум
кадастрэ уасэм игъэнэфэнклэ кызыфагъэфедэ-
щтхэр амыгъэкощырэ мылкъум
ехыплэгъэ къэбархэу икыоу
зыхэплэжыгъэхэр ары.

Джащ пае амыгъэкощырэ мылкъу
зилэхэм ЕГРН-м ит къэбархэр
ауплэкълун, хэукъо-
ныгъэхэр кызыхагъэщыклэ
къэбар тэрэххэр ЕГРН-м игъэ-
хъэгъэнхэм иамал зэрахъан,
амыгъэкощырэ мылкъур зы-
фэдэм ехыплэгъэ декларациер
Адыгэ Республикэм икъэралыгъо
бюджет учреждениеу «Къэралыгъо кадастрэ
уасэмклэ Адыгэ республикэ
гупчэм» лэклагъэхан фае.

Амыгъэкощырэ мылкъур
зыфэдэм ехыплэгъэ деклара-
цией ащ ит къэбархэр зэрэ-
шыпкъэхэр къэзыушыхъаты-
рэ документхэри (тхыгъэхэр,
справкэхэр, паспортхэр, акт-
хэр, клэух зэфэхысыжъхэр
ыкли нэмыкыхэр) игъусэнхэ фае.

Декларациер зэрэзэхэжъу-
гъэуцощт, ар зэралэклэжъугъэ-
хъащт шлыкълэм, документхэу
шъуищылэгъэщтхэм хыяплэгъэ
къэбархэр нахъ икыоу Адыгэ
Республикэм икъэралыгъо бюд-
жет учреждениеу «Къэралыгъо
кадастрэ уасэмклэ Адыгэ рес-
публикэ гупчэм» исайт ижъу-
гъотэщтых.

Телефонэу 8 (8772)57-97-27-
мклэ декларациер зэрэзэхэ-
жъугъэуцощт шлыкълэр кышъу-
фызэхэафышты.

Мэзаем и 1-м кышчыублагъэу
гъэтхэпэм и 31-м нэс блэкыгъэ
клэтхэгъу уахътэм щылэгъэ уасэ-
мклэ 2023-рэ ильэсым иятлорэр
ильэсныкъом тельытэгъэ гъэзет-
хэмрэ журналхэмрэ кыратхы-
кыныхэ альэкышты.

Урысыем кышчыдагъэклэу
гъэзет ыкли журнал 1400-м ехъу
акцией хэлажъэ, ащ кыхеубы-
тэх клэлэцыкылухэм афэгъэхыгъэ-
хэри, нэмыкыхэри. Сайтэу rod-
piska.pochta.ru зыфилорэм, джащ
фэдэу Урысыем и Почтэ мобилъ-
нэ гуадзэу илэм, почтэм икыута-
мэхэм ахэм уащылэнтхэн плъэ-
кышты, почтальонхэми а фэло-фа-
шлэр агъэцаклэ. Онлайн шлыкълэм
тетэу клэтхэхэрэм амал ял кы-
ратхыкыхэрэм ацлэклэ е клэ-
гъэтхэн индексэу ялэмклэ, темэм-

клэ, хъарыфилэемклэ, ежъхэм
нахъ ашлогъэшлэгъонымклэ кы-
хахынхуэ, ащ зэкълэмклэ такык
заул нылэп тырагъэлодэщтыр.

Джащ фэдэу Урысыем и Почтэ
клэщакло зыфэхъугъэ шушлэ лфф-
тхъабзэу «Шум ичыг» зыфи-
лорэм шъухэлажъэзэ, клэлэцыкылу
ибэхэр зычлэс унэм, еджаплэ-ин-
тернатым, нэжъ-лужъхэр зыща-
лыгырэ унэм е къоджэ тхыль-
еджаплэм къафисшъутхыкыныхэ
шъульэкышты. Ащ пае учрежде-
ниеу кыхэшъухырым сайтымклэ
е почтэмклэ гъэзетыпклэм ыуасэ
фэшъутын фае. Акцией инэ-
клубгъоу rodpiska.pochta.ru/dere-
vo-dobra/region зыфилорэм шъу-
зыклэнтхэщт социальнэ учрежде-
ниери шъолырыри кышчыхэ-
шъухын шъульэкышты.

Тыгъэнэбзый

Кымафэр макло

Кымэфэ зэшищыр — тыгъэ-гъазэр, щылэр ыкли мэзаем иапэрэ тхьамафэ гъэтхалэм фэдэу кыагъэх. Арэу щытми, пчэдыжыпэрэ огум ынэжгъ кыфызэхэщыр: ошъопщэщы-чэфынч. Етланэ мафэр нахь кызыкыуатэрэм, сабий джэ-гулэу тыгъэри кыкыокыжы; къещх-къемыщхышоу мэфэ зытлу кыагъэ, чыопсым зыкы-зэришлыщыр къэшлэгъае.

Пчэдыжыпэм купышлоу зэхэт кьолэжхэр «кыуарг-сарг» язэрэгъалоу, лъхъэнчабзэу чыгум шхъащытэу мэбыбых, зэ-

ралорэмкIэ, къещхышт е къе-сышт ащыгум. Тэрэзэуи кы-чIэкыг алорэр: мары мы тхьа-мафэм оскIэ тигъэгъушлагъ.

Мыпшыжыу, сьд фэдэрэ уахъти — кымафи, гъатхи, гъа-мафи, бжыхы — уцуи тлыси зымылэу лажхэрэр цыф цыкыур ары. КIэлэцыкыуэхэм пшэры-лэу ялэр дэлонхэр, лорышIэн-хэр, хъупхъэнхэр, чанынхэр, кIэлэпхуэм, ны-тыхэм ыкли кIэ-лэгъаджэм ягушылэ атхьаклу-мэ рагъэханыр ары. Джащы-гум цыфы хуштых.

Мэзаем иапэрэ тхьамафэ

псэу чъагъэ. Ини цыкыуи зэфэ-дэу пэплъэх ос къабзэу гур къэзылэтырэм; етлани кымафэр кымэфэн фаеба?! Чыгури, лэ-жыгъэри, сьд фэдэрэ къэкIы-рэ лэапкы ос фыжъ куум егъэ-шл. Гужъагъэми тикымафэ, тежэ ыкли тыщэгугы нахьышлум, кыыригъэхъыжыын ыломэ, зи арыхэп — нэгъэуплэпIэгъукIэ къэмышлэжыынэу ишъуашэ чым кышылээн ыкли илээкI кIигъэ-тхъэу щтыргъукI зыкыишын ылээкIышт. Ахэбдзын гори ахэ-лэп илээсым иуахътэхэм — амали кыуачи яI зэфэдэу.

КIалэр цIыкIузэ агъасэ...

Ары, тижыхэм алуагъэу мышыпкэ щылэп. Лэжыгъацэу чым хадзэрэм зэрешлэушэхэрэм фэдэу адыгэхэр егъашлэм плуныгъэм егугъу-хэзэ кыырыкыуагъэх. Сабый цыкыу халпхъэу, зэхихэу, ылээгъоу, ебгъашлэрэр ары кы-хэкIыжыштыр. Ау непэрэ мафэм нахьыбэ-рэм кIэлэцыкыуэхэр зыплурэр урамыр ары. Ны-тыхэр чъэ ехыжыгъэ мыухыжыым хэтых — щылэнхэ, ахъщэ къагъэхъэн фае, тапэкIэ фэдэу, ныжъ-тыжъ емызэщыж хъупхъэхэри бгъотыжыынхэу щытэп. Лэапкы плуныгъэр а зэкIэми хэпшыкIэу къагъэлэнлагъ, еджаплэми

мы лэаныкыор ыпэкIэ фэдэу ыкыудыишхуэрэп. Загъорэ кIэлэпхуэм ыкли адыгабзэмкIэ кIэ-лэгъаджэхэм ятхъаусыхэ гъэшлэгъон зэхэтэхы: «Тхыльхэр щылэхэл, усэхэр, пшысэ цыкыуэхэр, егъэджэнымкIэ Iэпылэгъухэр тифэныкыуагъэх...»

Джы фэдэу тхылы, тхъапи, кьэлэми, теле-фон лъапи, щыгъыни, гъомылапхы щылэу кыыхэкIыгъэпщтын. Плуныгъэ-гъэсэнэгъэ хъасэм ухэтмэ, уипшэрылэ зышлогъэофи егугъу, гъэцакIэ, кIэлэцыкыуэхэр зылыщэх, гъэдалох гъэшлэгъо-ныбэкIэ, зэхягъэшлыкI щысэхэмкIэ тишэн-хэ-бзэхэм ялэплэгъэ-дэхагъэ, тиусакIохэм яусэ-хэм къафедж IупкIэу, къафэлэуат пшысэхэр, гъэсэпэ-ушыеу ахэлъыр зэхягъэшлыкI, еджэ-гъэшхо ыкли цыф дэгъу ухъунэу уфаемэ, тхылыр уиныбджэгъун зэрэфаер мафэ къэс агурыгъалу. Чаным илахыи имылахыи ешхы, зызгъэулуужырэм хахъо ешлы, ыпэкIэ лъэ-кыуатэ, зыкъегъоты.

ТыбзэкIэ усэхэр
зэтэгъашIэх
ПЭНЭШЪУ Хъазрэт

Тыгъэнэф

ЫцIэм фэдэр ышхъэу
СэшIэ Темырлан,
Изытет ордэу
Тэ шъуфызэхэтлхъан.
Пытагъэр кыыхэщэу
КIэлэцыкыу лыблан.
Инэплэгъу нэгъушлоу
УзкIэригъэхъан.
Пстэуми агъэшлагъоу
Ренэу IэпкIэ-лъапкI.
Ны-тыхэр щыгушлукIхэу
КIалэр дэхэ закI.
Iахъыли гъунэгъуи
Темырлан фэчэф.
Апсэм рагъапшэу
Ралуагъ: «Тыгъэнэф».

ШЭКИО Абрэк
ТхьакIумкIыхь

лубэу, шъабэу тхьакIумкIыхьэр
Пэнэ куандэм Iасэу хэс.
ЫтхьакIумэ зэрэкIыхьэр
Ордэ хъугъэ, цIэу фаус.

Сильэмакэ ащ къелугъэу,
ПкIэтэ-лъатэзэ кIетхъужыи.
Згъэштэн мурад сэ силагъэу
ЗыдэсшIэжырэп —
сыгу егъужыи.

Адыгэ пшысэхэм тядэлун

Тыгъужыымрэ Къыдырымрэ

Къещхы зэхъум Ты-гъужыыр чыг гъурбым итIысхъагъ. ЫтхьакIумэ-хэр ин-инэу Къыдырымр блэкIэу ылээгъугъ.

— Тхьэм укыисфыхыгъ,
— «мы делэр сшхын»
ылуи, Тыгъужыыр чыг
гъурбым кыкыгъ, игухэ-
лыи Къыдырым рилуагъ.

— Сыпшхыштмэ, сьд
сшIэн, зыкIи сыамалэп,
— ылуагъ Къыдырым. —
Ау сэ сплъэу чIэгъ гъэшлэ-
гъон чIэлэ, уфаемэ, озгъэ-
лъэгъун.

Тыгъужыым ышлэш
хъугъэ, «Сшхыштышъ,
сшхышт, ари сигъэлэ-
гъумэ дэгъуба» зэриложыи
къешлугъ.

— Моу къэтIыс, — ти зыфэягъэр, ишлуалэ-
ылуагъ Къыдырым.
Тыгъужыыр хьамплэлоу
тысыгъэ. Къыдырым ары-
ти зыфэягъэр, ишлуалэ-
хэмкIэ къеуи, Тыгъужыыр
зэпэулэрэкIэу кычычидзи,
кIитхъужыыгъ.

Хырыхыхьэхэр

Уигулытэ гъэчаны: Быныр
егъашхэ, шхынлгъэм дэпкIэжыи.
Сьд ар.

(Джэмышх.)

Аратыжые кьэлэпчэжыиым Iус.
(ДункIыбзэкъэб.)

Дунаим лэамыджэ плыжъ тыралтхъагъ.
(Лэгъункъонс.)

ЗыкIэ зылгъэшгоу, зышго зыпый.
(Баджэ.)

КокIым ебзэбзэ, губзыгъэу макъэ ешты.
(Пщынэ.)

Аслъанымрэ Цыгъомрэ

Аслъаныр кIозэ цыгъо наб-
гъом теуцауагъ. Цыгъом кыльэ-
гъуи куагъэ:

— Уинасыр а набгъом сызэ-
римысыгъэр.

— Уисыгъэмэ, сьд пшIэщты-
гъэр? — ылуи, аслъаныр цыгъом
еупчыгъ.

— А набгъом уизгъэфэни
уисыуплэлухъани.

Аслъаным зи ылуагъэп. Иго-
гу техъабыгъ.

Аслъаным кIэлэпплэгъэжэ,
цыгъом мырэуштыу ылуагъ:

— Мыр зыпэужым сызэрэдэ-
гушылагъэр зэхыхыгъэмэ, хъэ-
кIэ-кыуакIэу мы Iэгъо-блэгъум
исхэм кIалэжыыни!

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм изакон зауламэ, Адыгэ Республикэм изаконхэм яположение зауламэ
кӀуачӀэ ямылэжьэу лытэгъэным ехылаӀагъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2022-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 29-м ыштагъ

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм изакон зауламэ, Адыгэ Республикэм изаконхэм яположение зауламэ кӀуачӀэ ямылэжьэу лытэгъэным ехылаӀагъ
КӀуачӀэ ямылэжьэу лытэгъэнанэу:

1) Адыгэ Республикэм и Законэу 2004-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 30-м аштагъэу N 277-р зытетэу «КӀэлэцӀыкӀум тельытэгъэ ахъцэ Ӏэпылэгъоу мазэ къэс къаӀукӀэщтым ехылаӀагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуӀоӀагъэхэр, 2004, N 12);

2) Адыгэ Республикэм и Законэу 2005-рэ ильэсым мэкъуогъум и 21-м аштагъэу N 333-р зытетэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «КӀэлэцӀыкӀум тельытэгъэ ахъцэ Ӏэпылэгъоу мазэ къэс къаӀукӀэщтым ехылаӀагъ» зыфилорэм зэхэуӀоӀагъэхэмрэ хэгъэ-хъожьынхэмрэ фэшыгъээнхэм фэгъэхьыгъэм» (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуӀоӀагъэхэр, 2005, N 6);

3) Адыгэ Республикэм и Законэу 2006-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 11-м аштагъэу N 47-р зытетэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «КӀэлэцӀыкӀум тельытэгъэ ахъцэ Ӏэпылэгъоу мазэ къэс къаӀукӀэщтым ехылаӀагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ

зэхэуӀоӀагъэхэр, 2006, N 12) ия 5-рэ статья зэхэуӀоӀагъэхэр фэшыгъээнхэм фэгъэхьыгъэм;

4) Адыгэ Республикэм и Законэу 2012-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 28-м аштагъэу N 168-р зытетэу «Цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкӀэ Адыгэ Республикэм изакон зауламэ зэхэуӀоӀагъэхэр афэшыгъээнхэм ехылаӀагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуӀоӀагъэхэр, 2012, N 12) ия 2-рэ статья;

5) Адыгэ Республикэм и Законэу 2013-рэ ильэсым шышхъэу и 1-м аштагъэу N 215-р зытетэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «КӀэлэцӀыкӀум тельытэгъэ ахъцэ Ӏэпылэгъоу мазэ къэс къаӀукӀэщтым ехылаӀагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуӀоӀагъэхэр, 2013, N 8) ия 7-рэ статья зэхэуӀоӀагъэхэр фэшыгъээнхэм фэгъэхьыгъэм»;

6) Адыгэ Республикэм и Законэу 2016-рэ ильэсым мэлылфэгъум и 29-м аштагъэу N 533-р зытетэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «КӀэлэцӀыкӀум тельытэгъэ ахъцэ Ӏэпылэгъоу мазэ къэс къаӀукӀэщтым ехылаӀагъ» зыфилорэм зэхэуӀоӀагъэхэр фэшыгъээнхэм фэгъэхьыгъэм» (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуӀоӀагъэхэр, 2016, N 4);

7) Адыгэ Республикэм и Законэу 2018-рэ ильэсым чъэпыогъум и 1-м аштагъэу N 176-р зытетэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «КӀэлэцӀыкӀум тельытэгъэ ахъцэ Ӏэпылэгъоу мазэ къэс къаӀукӀэщтым ехылаӀагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуӀоӀагъэхэр, 2018, N 10) ия 7-рэ статья зэхэуӀоӀагъэхэр фэшыгъээнхэм фэгъэхьыгъэм»;

8) Адыгэ Республикэм и Законэу 2019-рэ ильэсым мэкъуогъум и 3-м аштагъэу N 245-р зытетэу «Адыгэ Республикэм изакон зауламэ зэхэуӀоӀагъэхэр афэшыгъээнхэм ехылаӀагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуӀоӀагъэхэр, 2019, N 6) ия 2-рэ статья.

Я 2-рэ статья. Мы Законом кӀуачӀэ илэ зы-хьурэр

2023-рэ ильэсым щылэ мазэм и 1-м кыщегъэжьагъэу мы Законом кӀуачӀэ илэ мэхъу.

**Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
КЪУМПИЛ Мурат**

къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 29-рэ, 2022-рэ ильэс
N 175

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет кыхэкӀырэ зэтыгъо ахъцэмкӀэ
къэралыгъо социальнэ Ӏэпылэгъу зэрарагъэгъотырэ ШыкӀэм зэхэуӀоӀагъэхэр фэшыгъээнхэм ехылаӀагъ

Гъот макӀэ зилэ унагъохэмрэ цыф шхъэзакъохэмрэ щылэӀэ амалэу ялэм зыкыгъэӀэтыгъэным тегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ышӀыгъ:**

1. Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет кыхэкӀырэ зэтыгъо ахъцэмкӀэ къэралыгъо социальнэ Ӏэпылэгъу зэрарагъэгъотырэ ШыкӀэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2003-рэ ильэсым мэлылфэгъум и 28-м ышӀыгъэ унашъоу N 109-р зытетэу «Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет кыхэкӀырэ зэтыгъо ахъцэмкӀэ къэралыгъо социальнэ Ӏэпылэгъу зэрарагъэгъотырэм ехылаӀагъ» зыфилорэмкӀэ аухэсыгъэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуӀоӀагъэхэр, 2003, N 4; 2004, N 2; 2005, N 5; 2006, N 3; 2007, N 4; 2009, N 2; 2011, N 4, 7; 2013, N 11; 2015, N 8; 2016, N 12; 2019, N 2, 6) мыщ фэдэ зэхэуӀоӀагъэхэр фэшыгъээнхэм:

1) я 6-рэ пунктм кӀуачӀэ имылэжьэу лытэгъэнанэу;
2) я 7-рэ пунктм:

а) ия 1-рэ подпункт хэт пчъагъэу «20000»-р «50000»-кӀэ зэблэхъугъэнанэу;

б) ия 2-рэ подпункт:

— пчъагъэу «7000»-р «10000»-кӀэ зызэблэхъугъэнанэу;

— пчъагъэу «10000»-р «15000»-кӀэ зызэблэхъугъэнанэу;

— пчъагъэу «20000»-р «50000»-кӀэ зызэблэхъугъэнанэу;

в) я 3-рэ подпунктым хэт пчъагъэу «20000»-р «50000»-кӀэ зэблэхъугъэнанэу;

г) я 4-рэ подпунктым хэт пчъагъэу «20000»-р «50000»-кӀэ зэблэхъугъэнанэу;

д) я 5-рэ подпунктым хэт пчъагъэу «7000»-р «10000»-кӀэ зэблэхъугъэнанэу;

3) я 11-рэ пунктм:

— пчъагъэу «2000»-р «3000»-кӀэ зызэблэхъугъэнанэу;

— пчъагъэу «3500»-р «5000»-кӀэ зызэблэхъугъэнанэу;

— пчъагъэу «5000»-р «10000»-кӀэ зызэблэхъугъэнанэу;

4) я 14.1-рэ пунктм хэт гушӀыӀэхэу «(Урысые

Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуӀоӀагъэхэр, 2010, N 31; 2011, N 15, 27, 29, 30, 49; 2012, N 31; 2013, N 14, 27, 30, 51, 52; 2014, N 26, 30, 49; 2015, N 1, 10, 29; 2016, N 7, 27; 2017, N 1, 31, 50; 2018, N 1, 9, 17, 18, 24, 27, 30, 31)» зыфилорэр гушӀыӀэхэу «(Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуӀоӀагъэхэр, 2010, N 31; 2011, N 15, 27, 29, 30, 49; 2012, N 31; 2013, N 14, 27, 30, 51, 52; 2014, N 26, 30, 49; 2015, N 1, 10, 29; 2016, N 7, 27; 2017, N 1, 31, 50; 2018, N 1, 9, 17, 18, 24, 27, 30, 31; 2019, N 14, 29, 52; 2021, N 1, 27, 52; 2022, N 1)» зыфилорэрэмкӀэ зэблэхъугъэнанэу.

2. Официальнэу кызыхауырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кӀуачӀэ илэ мэхъу.

**Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ
ипшъэрылхэр зыгъэцӀагъэу КӀЭРЭЩЭ Анзаур**

къ. Мыекъуапэ,
щылэ мазэм и 17, 2023-рэ ильэс
N 3

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Мобилизацием кыхиубытэу Урысые Федерацием и УӀэшыгъэ КӀуачӀэхэм дзэ къулыкӀу ащызыхьхэрэм
яунагъохэм социальнэ Ӏэпылэгъу зэрафэхъухэрэм ехылаӀагъ

Адыгэ Республикэм изаконхэу 2004-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 30-м аштагъэу N 277-р зытетэу «КӀэлэцӀыкӀум тельытэгъэ ахъцэ Ӏэпылэгъум ехылаӀагъ» зыфилорэм, 2019-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 10-м ыштагъэу N 298-р зытетэу «Ящэнэрэ е ащ кыкӀэлъыкӀорэ сабыир кызыхьукӀэ гъот макӀэ зилэ унагъохэм мазэ къэс ахъцэ Ӏэпылэгъу зэраратырэм ехылаӀагъ» зыфилорэм адиштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ышӀыгъ:**

1. Урысые Федерацием и Президент 2022-рэ ильэсым Ионыгъом и 21-м ышӀыгъэ Указэу N 647-р зытетэу «Мобилизация Урысые Федерацием зэрэщыкӀоштымкӀэ макъэ кызырагъэуӀагъэм ехылаӀагъ» зыфилорэм (Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуӀоӀагъэхэр, 2022, N 39) диштэу мобилизацием кыхиубытэу Урысые Федерацием и УӀэшыгъэ КӀуачӀэхэм дзэ къулыкӀу ащызыхьхэрэм апае кыдамылэйтэнэу ухэсыгъэнанэу:

1) унагъом ис нэбгырэ пэпчъ гурытымкӀэ кытефэн фэе ахъцэу Адыгэ Республикэм и Законэу 2004-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 30-м аштагъэу N 277-р зытетэу «КӀэлэцӀыкӀум тельытэгъэ ахъцэ Ӏэпылэгъум ехылаӀагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуӀоӀагъэхэр, 2004, N 12; 2005, N 6; 2006, N 12; 2012, N 12; 2013, N 8; 2016, N 4; 2018, N 10; 2019, N 6) кышӀыдӀэтыгъэу мылӀкур кӀэлэцӀыкӀу зилэхэм къаӀукӀэным ифитыныгъэ кызытырэр; унагъом ис нэбгырэ пэпчъ гурытымкӀэ кытефэн фэе ахъцэу кӀэлэцӀыкӀу зилэхэм мылӀку къаӀукӀэным ифитыныгъэ кызытырэм ибагъэ кызыралытырэр Шы-

кӀэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2017-рэ ильэсым жьоныгъуакӀэм и 29-м ышӀыгъэ унашъоу N 97-р зытетэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «КӀэлэцӀыкӀум тельытэгъэ ахъцэ Ӏэпылэгъум ехылаӀагъ» зыфилорэр зэрагъэцӀэщтым фэгъэхьыгъ» зыфилорэмкӀэ аухэсыгъэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуӀоӀагъэхэр, 2017, N 5; 2019, N 4; 2020, N 11; 2021, N 3) ия 4-рэ пункт зигугъу кышӀыр фэдэхэр; джащ фэдэу ахъцэу, зэтыгъо мылӀку Ӏэпылэгъоу федеральнэ бюджетым, Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет, чыплэ бюджетхэм ыкӀи нэмыкӀ къэкӀуапӀэхэм къахэкӀыхэрэр къальытэхэ зыхьукӀэ;

2) ящэнэрэ е ащ кыкӀэлъыкӀорэ сабыир кызыхьукӀэ гъот макӀэ зилэ унагъохэм мазэ къэс аратыр ахъцэ Ӏэпылэгъоу Адыгэ Республикэм и Законэу 2019-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 10-м аштагъэу N 298-р зытетэу «Ящэнэрэ е ащ кыкӀэлъыкӀорэ сабыир кызыхьукӀэ гъот макӀэ зилэ унагъохэм мазэ къэс ахъцэ Ӏэпылэгъу ятыгъэным ехылаӀагъ» зыфилорэмкӀэ аухэсыгъэр (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуӀоӀагъэхэр, 2019, N 12; 2021, N 3, 11) афэгъэуцугъэным пае унагъом ис нэбгырэ пэпчъ гурытымкӀэ кытефэн фэе ахъцэу; унагъом ис нэбгырэ пэпчъ гурытымкӀэ кытефэн фэе ахъцэу ящэнэрэ е ащ кыкӀэлъыкӀорэ сабыир кызыхьукӀэ гъот макӀэ зилэ унагъохэм мазэ къэс ахъцэ Ӏэпылэгъу къаӀукӀэным ифитыныгъэ кызытырэр кызыралытырэр ШыкӀэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2020-рэ ильэсым мэзэем и 7-м ышӀыгъэ унашъоу N 18-р зытетэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Ящэнэрэ е

ащ кыкӀэлъыкӀорэ сабыир кызыхьукӀэ гъот макӀэ зилэ унагъохэм мазэ къэс ахъцэ Ӏэпылэгъу ятыгъэным ехылаӀагъ» зыфилорэр зэрагъэцӀэщтым фэгъэхьыгъ» зыфилорэмкӀэ аухэсыгъэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуӀоӀагъэхэр, 2020, N 2, 7, 12; 2021, N 8, 12) ия 4-рэ пункт зигугъу кышӀыгъэ фэдэхэр; джащ фэдэу ахъцэу, зэтыгъо мылӀку Ӏэпылэгъоу федеральнэ бюджетым, Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет, муниципальнэ бюджетхэм ыкӀи нэмыкӀ къэкӀуапӀэхэм къахэкӀыхэрэр къальытэхэ зыхьукӀэ.

2. Мы унашъом ия 1-рэ пункт ия 1 — 2-рэ подпунктхэм яположениехэм адиштэу социальнэ Ӏэпылэгъу зэраратыщтым ехылаӀэгъэ унашъор заштӀэклэ, мэзихым кыкӀоцӀ а Ӏэпылэгъур афагъэнафэ.

3. Мобилизацием кыхиубытэу дзэ къулыкӀум зэррагъэхэр кызыщыгъэшыпкъэжьыгъэ документхэр (къэбархэр) цыфхэм ежъ-ежырэу Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуӀоӀагъэхэр «ӀофшӀэнымкӀэ ыкӀи цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкӀэ Гупчэм» е ащ икӀутамэ аӀэклагъахьэх.

4. Официальнэу кызыхауырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кӀуачӀэ илэ мэхъу, правэм ылъэныкӀокӀэ зэфыштыкӀэхэу 2022-рэ ильэсым Ионыгъом и 21-м кыщегъэжьагъэу азыфагу илэ хьугъэхэм алъӀэсы.

**Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ
ипшъэрылхэр зыгъэцӀагъэу КӀЭРЭЩЭ Анзаур**

къ. Мыекъуапэ,
щылэ мазэм и 24-рэ, 2023-рэ ильэс
N 8

Шахматхэр

Нэбгырэ 14 хэлэжъагъ

Классическэ шахматхэмкӀэ Адыгеим ичемпионат текӀоныгъэр кыщыдихыгъ Мыекъуапэ щыпсэурэ ЛпыцӀэкъо Русьлан.

Юбилейнэ я 75-рэ республикэ зэнэкьокъум зэкӀэмкӀи нэбгырэ 14 хэлэжъагъ. Мэфи 9-м кыкӀоцӀ швейцарскэ системэм тетэу шахматистхэр зэнэкьокъугъэх. Ӏофтхьабзэм хэлэжъагъэхэм ахэтыгъэх апэрэ спорт разряд зилэхэр, спортым имастер хъунхэмкӀэ кандидатхэр, мастерхэр. Илъэс пчъагъэ хъугъэу зэнэкьокъум хэмылэжъэгъэ ФИДЕ-м (дунэе шахмат федерацием) имастерэу ЛпыцӀэкъо Русьлан текӀоныгъэм фэбэнагъ. Мы аужырэ илъэситӀум анахь лъэшыгъэ Вадим Арефьевым мызыгъэгум текӀоныгъэр кыдихын ылъэкӀыгъэп.

Адыгэ Республикэм шахмат-

хэмкӀэ ифедерацие ипашэу Юрий Мешалкиным кызыериуагъэмкӀэ, зэнэкьокъум хэлэжъагъэхэм зэкӀэми зэ нэмылэми кытекӀуагъэх.

— Юбилейнэ зэнэкьокъур гъэшӀэгъон дэдэу кӀуагъэ. Апэрэ нэбгыри 3-м — ЛпыцӀэкъо Русьлан, Григорий Барановым ыкӀи Даниил Козленкэм — очкоуи 6,5-рэ зырыз рагъэкъугъ. Къэгъэлъэгъон тедзэхэмкӀэ чемпионыр къэнэфагъ, — кыӀуагъ Юрий Мешалкиным.

Яцэнэрэ чыпӀэр кыдэзыхыгъэр республикэм икӀэлэ шхьаӀэ щыпсэурэ кӀэлэ ныбжьыкӀэу Даниил Козленкэр ары. Чемпионыр кыхахыным пае зэхэща-

кӀохэм лъэныкъуабэ зэрагъэпшагъ, сыда плэмэ Р. ЛпыцӀэкъоми Г.Барановми якъэгъэлъэгъонхэр зэфэдагъэх. Ау рейтингымкӀэ зэгъэпшэнхэр зашым, Русьлан

текӀоныгъэр фагъэшъошагъ.

Апэрэ чыпӀитӀур кыдэзыхыгъэхэр гъэтхалэм кӀалэу Краснодар щызэхашӀт зэнэкьокъухэм Адыгеир кыщагъэлъэгъошт.

Дзюдо

Ермэлхьаблэ щыкӀошт

ДзюдомкӀэ Адыгэ Республикэм изэнэкьокъухэр спорткомплексэу «Владимир Невзоров» зыфилорэм щыкӀуагъэх.

2009 — 2010-рэ илъэсхэм къэхъугъэ зыныбжъ имыкъугъэхэр ащ хэлэжъагъэх.

Урысыем и Первенствэ ишӀольыр уцугъо хэлэжъэштхэр мыщ кыщынэфагъэх. Ар гъэтхалэм Ермэлхьаблэ щызэхашӀт.

Футбол

Апэрэ ешӀэгъу

«Зэкьошныгъ» Мыекъуапэ — «Армавир» Ермэлхьабл — 2:2. Мыекъопэ футбол командэу «Зэкьошныгъэм» апэрэ ныбджэгъу ешӀэгъур тикӀалэ щырилагъ.

Пчъагъэр 2:2-у зэлукӀэгъур аухыгъ. Тикомандэ хэтхэу Денис Крыловымрэ Кьонэ Амиррэ «Армавирым» икӀэлапчъэ Ӏэгъуаор дадзагъ.

«Зэкьошныгъэм» ныбджэгъу зэлукӀэгъухэр илӀэштх, гъатхэм рагъэжъэжъышт зэнэкьокъум зыфигъэхъазырышт.

Зэхэзышагъэр ыкӀи кыдэзыгъэкӀырэр:
АР-м лъэпкӀэ ӀофхэмкӀэ, ӀэкӀыб кӀэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкӀэгъухэм адырӀэ зӀпхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи кӀэбар жъугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет
Адресыр:
385000
кӀ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зылдэщыӀэр:
385000,
кӀ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм кӀаӀихырэр А4-кӀэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкӀэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дӀэгъу, шрифтыр 12-м нахь цӀыкӀунэу щытӀп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зӀкӀегъэкӀожьых.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
УФ-м хэутын ӀофхэмкӀэ, телерадиокъэтынхэмкӀэ ыкӀи зӀлы-ӀэсыкӀэ амалхэмкӀэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыпӀэ гъӀорышӀанӀ, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кӀ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкӀэмкӀи пчъагъэр
4344
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 237

Хэутыным узшыкӀӀтхэнэу щыт уахьтэр
Сыхьатыр
18.00
ЗышыкӀӀтхэгъэхэ уахьтэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор шхьаӀэр
МӀшӀӀэкъо С. А.

Редактор шхьаӀэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

ПшъэдэкӀыжъ зыхьырэ секретарыр
ЖакӀэмыкӀо А. З.